
HOSTINA ŽIVOTA

HOSTITEL, OLEJ A KALICH

| Ž 36,8-11 | Jan 2,1-11 | Žalm 23,5

První čtení – Žalm 36,8-11

Jak vzácný skvost je tvé milosrdenství, Bože! Lidé se utíkají do stínu tvých křídel.

9 Osvěžují se tím nejučtějším z tvého domu, z potoka svých rozkoší jim napít

dáváš. 10 U tebe je pramen žití, když ty jsi nám světlem, spatřujeme světlo.

11 Uchovej své milosrdenství těm, kdo tě znají, a svou spravedlnost těm, kdo mají přímé srdce.

Druhé čtení – Jan 2,1-11

Třetího dne byla svatba v Káně Galilejské. Byla tam Ježíšova matka; 2 na svatbu byl

pozdán také Ježíš a jeho učedníci. 3 Když se nedostávalo vína, řekla Ježíšovi jeho

matka: "Už nemají víno." 4 Ježíš jí řekl: "Co to ode mne žádáš! Ještě nepřišla má

hodina." 5 Matka řekla služebníkům: "Udělejte, cokoli vám nařídí." 6 Bylo tam šest

kamenných nádob, určených k židovskému očišťování, každá na dvě až tři vědra. 7

Ježíš řekl služebníkům: "Naplňte ty nádoby vodou!" I naplnili je až po okraj. 8 Pak

jim přikázal: "Teď z nich naberte a doneste správci hostiny!" Učinili tak. 9 Jakmile

správce hostiny ochutnal vodu proměněnou ve víno - nevěděl, odkud je, ale

služebníci, kteří vodu nabírali, to věděli - zavolal si ženicha 10 a řekl mu: "Každý

člověk podává nejprve dobré víno, a teprve když už se hosté napijí, víno horší. Ty jsi

však uchoval dobré víno až pro tuto chvíli." 11 Tak učinil Ježíš v Káně Galilejské

počátek svých znamení a zjevil svou slávu. A jeho učedníci v něho uvěřili.

Kázání

Žalmy 23,1 Žalm Davidův.

ON: *Hospodin je můj pastýř, nebudu mít nedostatek. 2 Dopřává mi odpočívání na*

travnatých nivách, vodí mě na klidná místa u vod, 3 naživu mě udržuje, stezkou

spravedlnosti mě vede pro své jméno.

TY: *4 I když půjdu roklí šeré smrti, nebudu se bát ničeho zlého, vždyť se mnou jsi ty.*

*Tvoje berla a tvá hůl mě potěšují. 5 Prostíráš mi stůl před zraky protivníků, **hlavu***

mi olejem potíráš, kalich mi po okraj plníš.

6 Ano, dobrota a milosrdenství provázet mě budou všemi dny mého žití. Do Hospodinova domu se budu vracet do nejdelších časů.

1. Od „On“ k „Ty“

S každým dalším setkáním nad 23. Žalmem se nám odkrývají nové roviny a nové souvislosti. Jednou z těch, které jsme ještě nezmínili, a za zmínku stojí, je *změna ve stylu Žalmu*.

Zpočátku se David jakoby obracel ke shromážděnému lidu, aby vydal svědectví „o něm – o Bohu“: On je můj pastýř, on mi dopřává odpočívat, on mě vodí na klidná místa u vod, on mě naživu udržuje, on mě vede stezkami spravedlnosti. David má i na základě své zkušenosti co říct o Hospodinu.

Pak ale přichází změna, David jakoby zapomněl, že mluví ke shromážděnému lidu, a začíná přímý rozhovor s Hospodinem. Zdá se, jakoby mu už nestačilo mluvit obecně o Hospodinu, nechá se unést, obrací se k němu a hovoří s ním. „On“ se mění v „Ty“: ty se mnou jsi, tvoje berla a hůl jsou mým potěšením, ty mi prostíráš stůl naproti mým nepřátelům, ty mi mažeš hlavu olejem, ty mi naléváš kalich až po okraj, až přetéká. Všichni ostatní jsou – a my s nimi – svědky osobního rozhovoru s Bohem.

A není nepodstatné, *co se objevuje v rozhovoru*, v němž najednou oslovuje David Hospodina „Ty“: Král tentokrát neprosí, neděkuje, ale vypočítává Bohu, co On dělá. Ty jsi se mnou, ty jsi moje útěcha, ta jsi ten, kdo prostírá stůl, maže hlavu a nalévá kalich. Přiznává mu jeho činy, a tak mu vzdává chválu. I tak je možno se modlit – přiznávat Hospodinu jeho činy pro mě/nás.

Žalm, který začíná jako obecné vyučování o Bohu, tímto *získává velice osobní charakter*. Před námi už není Pastýř jako předmět přednášky, ale Bůh, s kterým žijí a s kterým hovořím. V Davidově žalmu máme představen *způsob, jak nás oslovuje Bůh* – chce nám dát vědět o sobě (a leacos je dobré se o něm dozvědět), ale zároveň nás chce vtáhnout do osobního rozhovoru. Vztah s Bohem začíná u „On“, ale to proto, aby mohl přejít v „Ty“. A dost možná je zde i vzor/nápopověda pro naše svědectví o Bohu – není jenom o něm – „kdo je“ (jaksi obecně). Může to být svědectví o mých rozhovorech s ním.

Poté, co jsme minulou neděli sledovali, jak Hospodin zvláštním způsobem prostřel Davidovi stůl, stůl, který mu zabránil ve vykonání zla, budeme dnes svědky další části rozhovoru krále s Hospodinem: „*Potíráš mi hlavu olejem, naléváš mi kalich, až přetéká.*“

2. Potíráš mi hlavu olejem

Co míní žalmista obrazem „pomazání hlavy olejem“? O čem mluví? Existují dva přístupy k tomuto obrazu.

2.1. Přístup pastýřský – pokoj, ochrana a léčba

První navazuje na pastýřský motiv a sleduje užití oleje v tomto kontextu. Pastýři v dobách, když ještě nebyly k dispozici repelenty ve sprejích či repelentní obojky, používali směs vonných olejů a pryskyřic, jimiž mazali hlavy a rány ovcí. Vonné oleje měly chránit zranitelné a citlivé orgány (oči, uši, nozdry) před hmyzem.

Hmyz jednak dokáže ovce velice zneklidnit (otravovat), a pak vyhledává otevřené rány, do nichž zanáší infekci. Olej, který aplikoval pastýř, přinášel ovcím klid (skýtal jim ochranu, a sloužil k ošetření a ochraně otevřených ran.

Měl-li král David na mysli tento obraz při zmínce o oleji na hlavě, pak si *připomínal Boží ochranu a péči v dobách, kdy byl velice zranitelný*. Tam, kde si sám nemohl pomoci – jako si ovce sama nepomůže proti hmyzu a při zranění – tam požíval Boží ochrany, Božích ochranných prostředků.

Jak si můžeme přeložit Davidův obraz pro sebe? Jistě není náhoda, že *smrtelně nebezpečný hmyz u ovcí souvisí s očima, ušima a nozdrami*. Hmyz – podobně jako elektrický proud, jak nás učili učitelé elektrotechniky – není „blbec“, aby šel cestou většího odporu. Hledá si ta nejpříjemnější místa k průniku. *Podobně i naše oči, uši a nos – naše smysly, jsou zranitelnými místy, kterými přichází „drobná“ pokušení, která dokážou znervóznit, zneklidnit a dokonce zapálit velikou infekci*. Naše smysly potřebují ochranu, potřebují olej.

Co je tímto olejem, ochranným prostředkem našich smyslů? Jistě můžeme uvažovat o daru Ducha svatého, jež je nám dán a jež tvoří vnitřní ochranu našich smyslů. Ty jsou chráněny zevnitř, ze srdce (ne především zvenčí).

Přesto ale nemusíme uvažovat pouze o Duchu svatém. Jestli pastýřský olej tvořila směs vonných olejů, pak i ochranu našich smyslů tvoří směs vonných Božích olejů. K Duchu svatému a jeho darům přidejme Písmo a společenství s druhými, společenství večere Páně.

2.2. Přístup hostitelský – pocta hostitele pro hosta na hostině

S ohledem na to, že David měl pastýřskou zkušenost, nemůžeme vyloučit pastýřský kontext mazání hlavy olejem. Při pohledu na text Žalmu se nabízí - zdá se, že přirozeněji - jiný kontext. David se v něm totiž nadržuje jenom obrazu pastýře. Plynule přechází k **Hospodinu jako Průvodci** (údolím stínu smrti), a pak k **Hospodinu jako Hostiteli**, který prostírá stůl, maže olejem a naplňuje kalich.

Zde potřebujeme malé **vysvětlení zvyklostí starověké pohostinnosti**. Pokud někdo požádal hostinu, bylo zvykem, že on sám - hostitel - při vstupu vylil/pomazal hosta (jeho vous; část hlavy) směsí drahých olejů. Byl to výraz úcty a radosti nad tím, že host přijal pozvání k hostině. A pak - a jistě to není bez zajímavosti či aktuálnosti - hosté pak na hostině voněli! Bylo to jistě příjemné jak pro hosta, tak i pro ostatní. Host si pak hostitelovu vůni odnášel s sebou domů. Možná se pak manželka nemusela ptát dříve manžela, kde byl, protože to ucítila.

Pozn: Pravda, i dnes asi manželky leckdy poznají podle vůně, kterou si manžel přinese, kde byl. A že manželka byla u kadeřnice, to také asi příliš neskryje.

Postavíme-li obraz mazání hlavy olejem do kontextu hostiny, pak **sami sebe vidíme jako hosty**, kteří byli pozváni na hostinu, je jim vyjadřována radost, úcta a respekt hostitele a je jim dáno prožít hostinu ve vůni hostitele, a posléze ji na sobě odnášejí a jsou jejími nositeli.

Jedná se myšlenkově o velice bohatý obraz. V nejširším slova smyslu můžeme uvažovat **o celém životě jako o Boží hostině**, na kterou jsme byli pozváni, na níž jsme vítáni a níž získáváme Boží vůni a jsme jejími nositeli. V užším slova smyslu můžeme uvažovat **o hostině stolu Páně** (večere Páně), na níž jsme zváni, při níž jsme vítáni a s jejíž vůní můžeme odcházet. Odcházíme s ní do prostředí, které má jiné vůně.

Mazání hlavy olejem v obraze hostiny nám je radostným připomenutím toho, že jsem byl pozván k životu jako hostině s ním. Vítá nás hned u vstupu. Je otázkou, zdali to smíme vnímat jako odkaz k události křtu s darem Ducha svatého. Každopádně někam k začátku našeho života jako hostiny, kde hostitel je Bůh, toto patří. Hned na počátku jsme poznamenáni vůní Kristovou, vůní Boží milosti a lásky, vůní ducha svatého. Z této vůně sami žijeme. Tuto vůni s sebou nosíme i v kontextu, kde jsou má život zcela jiné vůně.

3. Naléváš můj kalich, až přetéká

Do stejného kontextu hostiny náleží i **obraz kalicha**, o němž David řekne, že ho „naléváš až po okraj, takže přetéká.“ Jestli pomazání hlavy olejem patří k úvodním rituálům hostiny, pak nalévání kalicha patří k hostině samotné, k životu samotnému.

Asi **není potřeba tento obraz hned v první řadě příliš zduchovňovat**. David - jakkoli prožil nesnadná životní období - vnímá svůj život jako kalich a vidí, že Bůh ho plní dobrými věcmi, až přetékají - ať se jedná o Boží přízeň, zdraví, zabezpečení, majetek, přátele, radost mysli, pokoj a mír. David zde nevystupuje jako nespokojený člověk, který si stýská na to, co nemá - a jistě by mohl. On zde vystupuje jako vděčný člověk, který si uvědomuje, že od Hospodina přijímá víc, než nakonec stačí pojmout. Přetékající kalich je výrazem vděčného pohledu na vlastní život.

Proto jsem pro dnešní první čtení zvolil Janův text o přítomnosti Pána Ježíše na svatbě v Káni. Pán Ježíš tenkrát způsobil, že tak přizemní záležitost jako je svatební veselí, neskončilo prázdný kalichem. On sám naplnil ne kalich, ale „šest štoudví vína“, jak praví ve známé písni Sváta Karásek:

4. Proč dal víc než hosti vypít chtěj proč dal víc než třeba znát mi dej /: já Čet sem u Kalvína že pět set litrů vína šest štoudví má Bůh jim požehnej :/

7. V žití tvém dnes každá radost tvá radost tu úplnou předjímá /: v svý smrti jen přejdeš most Bůh zavolá: další host novej host k nám vešel na slavnost:/

8. Víno své výborné pít mi dej říká Bůh jen dnes už ochutnej hle kalich můj oplývá v něm čas se ti otvírá kalich můj oplývá přijímej hle kalich můj oplývá v něm pro všechny dost zbývá kalich můj oplývá přijímej.

Ke všem již zmíněným požehnáním patří i **duchovní požehnání**. Na rozdíl od pozemských dober, kterými nás náš stvořitel zahrnuje, a která jednou pomínou, tato nám zůstanou: odpuštění, milosrdenství, milost, láska, věčná budoucnost, společenství církve (těla Kristova), Duch svatý, duchovní dary, moudrost (viz Ef 1). Je to opět David, který ve 116. Žalmu říká: „*Zvednu kalich spásy a budu vzývat Hospodinovo jméno.*“

Obraz přetékaajícího kalicha tak získává ještě hlubší rozměr. Přetéká Božím milosrdenstvím a projevy Boží přízně, protože je to **kalich spásy**. A tady si uvědomujeme, že Boží slovo často mluví **o kalichu jako obrazu Božího hněvu a soudu**. Prorok Izaiáš říká Jeruzalémským:

Iz 51,17 Probud' se, probud', povstaň, jeruzalémská dcero! Pila jsi z Hospodinovy ruky pohár jeho rozhořčení. Ten kalich, pohár závratí, jsi vypila až do dna....

22 Toto praví tvůj Panovník Hospodin, tvůj Bůh, jenž vede spor svého lidu: "Hle, беру ti z rukou ten pohár závratí, ten kalich, pohár mého rozhořčení; už nikdy z něho nebudeš pít.

Pohár Božího rozhořčení nad hříchem, pohár závratí, o němž mluví prorok, vzal Hospodin a dal jej pít svému Synu, Pánu Ježíši Kristu. A on tento kalich vypil až do dna. Náš kalich vypil a nás. A před námi stojí kalich spásy!

Kalich můj - kalich spásy - naléváš, až oplývá. Který kalich držíme v rukou? Z kterého kalicha pijeme? Z kalicha spásy anebo kalicha Božího hněvu, z kalicha života anebo kalicha smrti?

Kalich spásy se nalévá tam, kde jsme přijali pozvání žít svůj život jako hostinu, na níž nás pozval Hostitel - nebeský Otec, na níž nás - hříšné - pomazává svým olejem (smývá pach hříchu), abychom byli oblaženi vůní jeho domu a byli nositeli jeho vůně!

Blaze tomu, kdo může spolu s králem Davidem povědět tváří tvář svému Bohu: „Potíráš mi hlavu olejem, a naplňuješ kalich, až přetéká.“

Jan Asszonyi, Brno 2015